

LAUSUNTO

18.8.2022

Ruokavirasto
Kirjaamo
PL 200
00027 RUOKAVIRASTO
kirjaamo@ruokavirasto.fi

Viite: 4101/04.01.00.01/2022

Asia: Lausunto Ruokaviraston ohjeluonnoksesta eläinlääkärin lääkkeiden määräämisestä muun asianmukaisen terveydentilan arvioinnin perusteella

Eläinlääkäriliitto kiittää mahdollisuudesta lausunnon antamiseen. Erityisesti mikrobilääkkeiden käytölle esitettävät vaatimukset ovat hyvin ja selkeästi kirjattu. Näiden osalta ohjeessa esitetty tulkinta tukee hallittua mikrobilääkkeiden käyttöä. Muilta osin ohjeluonnoksessa on epäselviä kohtia, jotka vaativat selkeyttämistä.

Alla ovat Eläinlääkäriliiton huomiot kohdittain.

4 Milloin eläinlääkemääräyksen voi antaa ilman eläimen kliinistä tutkimusta

Toinen kappale

Kohdan toisen kappaleen listassa esimerkkitapauksista, joissa eläinlääkärin tekemää muuta kuin kliiniseen tutkimukseen perustuvaa terveydentilan arviointia voidaan pitää asianmukaisena, kolmas kohta on vähintään epäselvä ja pahimmillaan huonontaa lääketurvallisuutta. Ohjeesta ei käy täysin selväksi koskevatko esimerkkitapaukset kaikkia eläinlääkäreitä vai vain ns. etäeläinlääkintää harjoittavia toimijoita. Onko sillä merkitystä, onko kyseessä eläintä säännöllisesti hoitava eläinlääkäri, jonka luona potilas käy säännöllisesti, saman klinikan toinen eläinlääkäri vai etäeläinlääkäri, joka ei ole eläintä koskaan kliinisesti tutkinut?

Jos tulkinta koskee myös eläintä säännöllisesti hoitavaa ns. omaa eläinlääkäriä, voi poikkeukseton kielto määrätä väärinkäyttöön soveltuvia lääkkeitä ilman eläimen kliinistä tutkimusta tosiasiallisesti huonontaa lääketurvallisuutta. Käytännössä nykyään monet eläinlääkärit määräävät näitä lääkkeitä hoitokäynnin ja kliinisen tutkimuksen yhteydessä vain muutaman kuukauden annoksen kerralla. Tällöin esimerkiksi tapauksessa, jossa resepti häviää, on mahdollisesti väärinkäyttöön päätyvien lääkkeiden määrä pienempi. Jos potilas on stabiili ja käy vuosittain kontrolleissa, ei eläinlääketieteellistä syytä useammin tehtäviin kliinisiin kontrolleihin yleensä ole. Tällöin omistaja ottaa yhteyttä, kun reseptin lääkkeet ovat loppumassa ja eläinlääkäri määrää uuden, esimerkiksi muutaman kuukauden annoksen. Näin voidaan myös puhelimitse varmistaa, että eläin on edelleen stabiili, eikä syytä kliiniseen tutkimukseen ole. Suurin osa eläinten omistajista ei ole valmiita tuomaan eläintä kliiniseen tutkimukseen useammin kuin kerran vuodessa, erityisesti jos tälle ei ole todellista tarvetta. Pahimmillaan lääkitys jää kesken ja eläin hoitamatta, mikäli vaatimuksena on muutaman kuukauden välein tehtävät kontrollit. Suurin osa eläinlääkäreistä todennäköisesti tulee ohjeen takia määräämään lääkkeitä tällaisille potilaille vuodeksi kerrallaan. Tämän seurauksena lääketurvallisuus huononee, mikä tuskin on ohjeen tarkoitus.

Lääketurvallisuuden kannalta on parempi, että väärinkäyttöön soveltumattomia lääkkeitä määrätään pienempiä määriä kerrallaan, vaikka määräys välillä tehtäisiin tutuille potilaille esimerkiksi

puhelinkeskustelun perustella. Eläinlääkäriliitto on samaa mieltä siitä, että väärinkäyttöön soveltuvien lääkkeiden määrääminen edellyttää eläimen terveydentilan säännöllistä kliinistä tutkimusta sekä luotua asiakassuhdetta. Väärinkäyttöön soveltuvia lääkkeitä pitäisi kuitenkin voida määrätä kohdassa luetelluilla perusteilla, mikäli eläinlääkäri katsoo sen lääketurvallisuuden kannalta paremmaksi vaihtoehdoksi, eikä potilaan 12 kk:n välein tehtävää kliinistä kontrollia tiheimmälle kontrolloimiselle ole tarvetta.

Samassa kohdassa on lueteltu esimerkkinä väärinkäyttöön soveltuvista lääkkeistä fenobarbitaali ja gabapentiini. Termi "väärinkäyttöön soveltuvat lääkkeet" on epäselvä. Tuleeko Ruokavirasto julkaisemaan listan näistä lääkkeistä? PKV-lääkkeet kuten fenobarbitaali ymmärrettävästi kuuluvat näihin, mutta esimerkiksi gabapentiini ei ole PKV-lääke. Jätetäänkö vastuu lääkkeen määrittelemisestä väärinkäyttöön soveltumisesta eläinlääkärille? Termi tulisi avata tai rajata selkeämmin.

Samassa kohdassa on myös maininta, että se koskee myös hevosia, joiden tunnistusasiakirjassa on merkintä teurastuskiellosta. Mitä tällä käytännössä tarkoitetaan? Tuleeko eläinlääkärin varmistua merkinnästä? Etäyhteydellä teuraskieltomerkinän varmistaminen on vaikeaa tai mahdotonta.

Kolmas kappale

Kolmannessa kappaleessa on lueteltu edellytykset, joiden täyttymisen perustelut tulee kirjata potilasasiakirjoihin, mikäli lääkemääräys on annettu muussa kuin edellisessä kappaleessa mainituissa tapauksissa. Lista ja erityisesti sen kohta kaksi on epämääräinen ja tulkinnanvarainen. Sen mukaan kyseisen lääkkeen aiheuttamien tunnettujen haittavaikutuksien tulee olla harvinaisia ja vähäisiä. Onko tarkoitus, että jokainen eläinlääkäri tulkitsee tätä kuten parhaaksi näkee? Tähänkin kaivattaisiin ainakin esimerkkejä siitä, millaisissa tapauksissa tai minkä lääkkeiden osalta haittavaikutusten voidaan katsoa olevan harvinaisia ja vähäisiä. Tulee myös huomioida, että eläimillä käytetään paljon ihmisten lääkkeitä, joiden haittavaikutukset kulloinkin kyseessä olevalla eläinlajilla eivät yleensä ole tiedossa.

Ohje mahdollistaisi esimerkiksi kipulääkkeiden määräämisen ilman kliinistä tutkimusta. Yksittäistapauksissa pienen pakkauksen määräämisen mahdollistaminen voi olla perusteltua, mutta esimerkiksi jatkuvaa kipulääkitystä ei pitäisi voida määrätä ilman potilaan kliinistä tutkimusta.

Mikrobilääkkeiden määräämisen edellytykset on onnistuneesti kuvattu kohdassa 5. Muidenkin lääkeryhmien osalta listaus seikoista, jotka tulee potilaasta selvittää ja tutkia, voisi olla parempi, kuin luettelo lääkeaineista ja tilanteista, joissa lääkettä saa määrätä ilman kliinistä tutkimusta. Esimerkiksi tulehduskipulääkkeiden osalta tulisi pystyä arvioimaan, onko potilaassa viitteitä munuaisten vajaatoiminnasta.

5 Vain kliinisen tutkimuksen perusteella määrättävät lääkkeet

Kohdan listaus mikrobilääkkeiden määräämisen vaatimuksista on onnistunut ja selkeä. Se helpottaa lainsäädännön tulkintaa ja tullee osaltaan edesauttamaan mikrobilääkkeiden vielä aiempaa hallitumpaa käyttöä.

Suomen Eläinlääkäriliitto ry

Kunnioittaen,

Katri Kiviniemi
puheenjohtaja